श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ द्विचत्वारिंशः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ द्विचत्वारिंशः सर्गः ॥

अशोकवाटिकायां श्रीसीतारामयोर्विहारो गर्भवत्याः सीतायास्तपोवनं द्रष्टुमिच्छाया उदयः श्रीरामेण तदर्थं स्वीकृतिप्रदानम्

स विसृज्य ततो रामः पुष्पकं हेमभूषितम्।
प्रविवेश महाबाहुरशोकवनिकां तदा ॥ **7.42.1** ॥

चन्दनागुरुचूतैश्च तुङ्गकालेयकैरपि।
देवदारुवनैश्चापि समन्तादुपशोभिताम् ॥ **7.42.2** ॥

चम्पकाशोकपुन्नागमधूकपनसासनैः।
शोभितां पारिजातैश्च विधूमज्वलनप्रभैः ॥ **7.42.3** ॥

लोध्रनीपार्जुनैर्नागैः सप्तपर्णातिमुक्तकैः।
मन्दारकदलीगुल्मलताजालसमावृताम् ॥ **7.42.4** ॥

प्रियङ्गुभिः कदम्बैश्च तथा च बकुलैरपि।
जम्बूभिर्दाडिमैश्चैव कोविदारैश्च शोभिताम् ॥ **7.42.5** ॥

सर्वदा कुसुमै रम्यैः फलवद्भिर्मनोरमैः।
दिव्यगन्धरसोपेतैस्तरुणाङ्कुरपल्लवैः ॥ **7.42.6** ॥

तथैव तरुभिर्दिव्यैः शिल्पिभिः परिकल्पितैः।
चारुपल्लवपुष्पाढ्यैर्मत्तभ्रमरसङ्कुलैः ॥ **7.42.7** ॥

कोकिलैर्भृङ्गराजैश्च नानावर्णैश्च पक्षिभिः।
शोभितां शतशश्चित्रां चूतवृक्षावतंसकैः ॥ **7.42.8** ॥

शातकुम्भनिभाः केचित् केचिदग्निशिखोपमाः।
नीलाञ्जननिभाश्चान्ये भान्ति तत्र स्म पादपाः ॥ **7.42.9** ॥

सुरभीणि च पुष्पाणि माल्यानि विविधानि च।
दीर्घिका विविधाकाराः पूर्णाः परमवारिणा ॥ **7.42.10** ॥

माणिक्यकृतसोपानाः स्फाटिकान्तरकुट्टिमाः।
फुल्लपद्मोत्पलवनाश्चक्रवाकोपशोभिताः ॥ **7.42.11** ॥

दात्यूहशुकसङ्घुष्टा हंससारसनादिताः।
तरुभिः पुष्पशबलैस्तीरजैरुपशोभिताः ॥ **7.42.12** ॥

प्राकारैर्विविधाकारैः शोभिताश्च शिलातलैः।
तत्रैव च वनोद्देशे वैदूर्यमणिसन्निभैः ॥ **7.42.13** ॥

शाद्वलैः परमोपेतां पुष्पितद्रुमकाननाम्।
तत्र सङ्घर्षजातानां वृक्षाणां पुष्पशालिनाम् ॥ **7.42.14** ॥

प्रस्तराः पुष्पशबला नभस्तारागणैरिव।
नन्दनं हि यथेन्द्रस्य ब्राह्मं चैत्ररथं यथा ॥ **7.42.15** ॥

तथाभूतं हि रामस्य काननं सन्निवेशनम्।
बह्वासनगृहोपेतां लतागृहसमावृताम् ॥ **7.42.16** ॥

अशोकवनिकां स्फीतां प्रविश्य रघुनन्दनः।
आसने च शुभाकारे पुष्पप्रकरभूषिते ॥ **7.42.17** ॥

कुथास्तरणसंस्तीर्णे रामः सन्निषसाद ह।
सीतामादाय हस्तेन मधु मैरेयकं शुचि ॥ **7.42.18** ॥

पाययामास काकुत्स्थः शचीमिव पुरन्दरः।
मांसानि च सुमृष्टानि फलानि विविधानि च ॥ **7.42.19** ॥

रामस्याभ्यवहारार्थं किङ्करास्तूर्णमाहरन्।
उपानृत्यंश्च राजानं नृत्यगीतविशारदाः ॥ **7.42.20** ॥

अप्सरोरगसङ्घाश्च किन्नरीपरिवारिताः।
दक्षिणा रूपवत्यश्च स्त्रियः पानवशं गताः ॥ **7.42.21** ॥

उपानृत्यन्त काकुत्स्थं नृत्यगीतविशारदाः।
मनोऽभिरामा रामास्ता रामो रमयतां वरः ॥ **7.42.22** ॥

रमयामास धर्मात्मा नित्यं परमभूषिताः।
स तया सीतया सार्धमासीनो विरराज ह ॥ **7.42.23** ॥

अरुन्धत्या इवासीनो वसिष्ठ इव तेजसा।
एवं रामो मुदा युक्तः सीतां सुरसुतोपमाम् ॥ **7.42.24** ॥

रमयामास वैदेहीमहन्यहनि देववत्।
तथा तयोर्विहरतोः सीताराघवयोश्चिरम् ॥ **7.42.25** ॥

अत्यक्रामच्छुभः कालः शैशिरो भोगदः सदा।
प्राप्तयोर्विविधान् भोगानतीतः शिशिरागमः ॥ **7.42.26** ॥

पूर्वाह्णे धर्मकार्याणि कृत्वा धर्मेण धर्मवित्।
शेषं दिवसभागार्धमन्तःपुरगतोऽभवत् ॥ **7.42.27** ॥

सीतापि देवकार्याणि कृत्वा पौर्वाह्णिकानि वै।
श्वश्रूणामकरोत् पूजां सर्वासामविशेषतः ॥ **7.42.28** ॥

अभ्यगच्छत् ततो रामं विचित्राभरणाम्बरा।
त्रिविष्टपे सहस्राक्षमुपविष्टं यथा शची ॥ **7.42.29** ॥

दृष्ट्वा तु राघवः पत्नीं कल्याणेन समन्विताम्।
प्रहर्षमतुलं लेभे साधुसाध्विति चाब्रवीत्॥ **7.42.30** ॥

अब्रवीच्च वरारोहां सीतां सुरसुतोपमाम्।
अपत्यलाभो वैदेहि त्वय्ययं समुपस्थितः॥ **7.42.31** ॥

किमिच्छसि वरारोहे कामः किं क्रियतां तव।
स्मितं कृत्वा तु वैदेही रामं वाक्यमथाब्रवीत्॥ **7.42.32** ॥

तपोवनानि पुण्यानि द्रष्टुमिच्छामि राघव।
गङ्गातीरोपविष्टानामृषीणामुग्रतेजसाम्॥ **7.42.33** ॥

फलमूलाशिनां देव पादमूलेषु वर्तितुम्।
एष मे परमः कामो यन्मूलफलभोजिनाम्॥ **7.42.34** ॥

अप्येकरात्रिं काकुत्स्थ निवसेयं तपोवने।
तथेति च प्रतिज्ञातं रामेणाक्लिष्टकर्मणा।
विस्रब्धा भव वैदेहि श्वो गमिष्यस्यसंशयम्॥ **7.42.35** ॥

एवमुक्त्वा तु काकुत्स्थो मैथिलीं जनकात्मजाम्।
मध्यकक्षान्तरं रामो निर्जगाम सुहृद्वृतः॥ **7.42.36** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे द्विचत्वारिंशः सर्गः॥